



LEKSANDS
KOMMUN

Kostpolicy

Offentlig gastronomi i Leksands kommun

Antagen av kommunfullmäktige 2017-06-12



Innehåll

1. Inledning.....	2
1.1 Inledning.....	2
1.2 Mål.....	2
1.3 Främja goda matvanor.....	2
1.4 Servera god, vällagad och säker mat i en inbjudande måltidsmiljö.....	2
1.5 Laga och servera mat i en klimatsmart anda.....	3
1.6 Upphandling och inköp	3
2. Bilaga.....	4
Bilaga – Ekologiska val med mervärden.....	5



1.1 Inledning

Alla berörda matgäster i Leksands kommun ska i de kommunala verksamheterna erbjudas en god och näringsriktigt kost där måltider och livsmedel serveras och/eller säljs. Kostpolicyn tydliggör hur kommunen övergripande ska arbeta i kostfrågan. Detta innefattar alla stegen i denna process från upphandling av livsmedel till hur maten ska serveras.

1.2 Mål

Genom en god och näringsriktig måltid ska hälsa och välbefinnande sättas i främsta rummet samt vara ett tillfälle för social samvaro i en trivsamt och rofylld miljö.

- Främja goda matvanor för att förebygga ohälsa
- Servera god, vällagad och säker mat i en inbjudande måltidsmiljö
- Laga och servera mat i en klimatsmart anda

1.3 Främja goda matvanor

Leksands kommun ska följa Livsmedelsverkets näringsrekommendationer. Information och vetenskapligt förankrad kunskap om goda matvanor ska förmedlas av Kostavdelningen till deras kunder och matgäster.

Genom att redan i förskolan och skolan visa barn vad goda matvanor är, ökar sannolikheten att dessa matvanor följer barnet genom livet och kan på så vis förebygga framtida ohälsa kopplat till mat.

Inom äldreomsorgen prioriteras att mat anpassats efter individens behov för att förebygga och behandla undernäring.

Maten som serveras inom förskola, skola och äldreomsorg ska vara näringsberäknad för att säkerställa att Livsmedelsverkets näringsrekommendationer följs.

1.4 Servera god, vällagad och säker mat i en inbjudande måltidsmiljö

Så mycket mat som möjligt ska lagas från grunden av utbildade kockar. För att bibehålla och tillvarata kockarnas kompetens, ska man såväl använda sig av välkända maträtter samt utmana kockarnas kreativitet genom att använda sig av nya livsmedel och laga nya maträtter.

Stor vikt ska läggas vid att maten ska vara välsmakande, estetiskt tilltalande och näringsriktig.

Personal som jobbar med tillagning och servering av mat inom Kostavdelningen samt inom Vård och omsorg ska ha kunskap om de olika kosterna som kan förekomma, samt vara insatta i den problematik som kan finnas runt maten och ätandet.

Personal som äter pedagogiskt med eleverna/förskolebarnen ska vara insatta i Livsmedelsverkets råd: Bra mat i skola samt förskola. Skolmåltiderna är en viktig del för eleverna att orka med skoldagen. Här har personal som äter pedagogiskt ett särskilt ansvar att uppmuntra eleverna att äta en ordentlig lunch. All personal som medverkar vid måltiden ska ha en uppmuntrande och positiv attityd.



LEKSANDS KOMMUN

Maten ska serveras i en fräsch måltidsmiljö som uppmuntrar till ett bra näringsintag. Genom matråd och kostråd ska dialog föras med matgästerna för att utveckla maten i en positiv riktning.

1.5 Laga och servera mat i en klimatsmart anda

Leksands kommun ska för att minimera miljöbelastningen:

- senast 2020 använda 30 % av livsmedelsbudgeten till inköp av ekologiska produkter, i enlighet med prioriteringslistan bilagt denna kostpolicy och inriktningen på längre sikt fram till 2030 enligt det nationella målet 60 %.
- ha en bra menyplanering (laga mat efter säsong samt välja livsmedel som har en lägre miljöbelastande effekt)
- minska matsvinnet genom ett aktivt samarbete mellan Kostavdelningen och deras matgäster och beställare.
- minska antalet onödiga transporter och aktivt arbeta för att hitta smarta transportlösningar

1.6 Upphandling/inköp

- Vid upphandling iaktta upphandlingsmyndighetens rekommenderade krav för upphandling av livsmedel
- Vid upphandling använda upphandlingsmyndighetens stödverktyg för att ställa krav på djurskydd.
- Vid inköp ska Leksands kommun, inom givna ekonomiska ramar, verka för ett gott djurskydd och att få bästa kvalitet till så bra pris som möjligt.



2. Bilaga: Ekologiska val med mervärden

När är det till störst nytta att välja ekologiska livsmedel? Den här listan av ekologiska produkter är baserad på en sammanvägd prioritering av produkternas miljönytta, volym, pris(merkostnad) och tillgång. (Projektet har genomförts av SIK (institutet för Livsmedel och Bioteknik AB) och finansierats av Västra Götalandsregionen och Jordbruksverket. Nr 12 är Leksands kommun egen prioritering.

Produkt	Miljöargument
1 Sej, sill, hoki, torsk	Miljömärkt fisk garanterar att man har eller är på väg mot en god beståndsstatus för fisken. KRAV och MSC tar förutom beståndet också hänsyn till fiskemetodens effekter på omgivande ekosystem (bl.a. bifångst och bottenpåverkan). Liten merkostnad eller till och med billigare för ekologisk fisk.
2 Banan	Konventionella bananer är kraftigt besprutade, vilket ger negativa effekter på både miljö och hälsa lokalt vid bananplantagen.
3 Kaffe	Konventionella kaffeböner är kraftigt besprutade, vilket ger negativa effekter på både miljö och hälsa lokalt vid kaffeplantagen.
4 Mjölk Fil och yoghurt	I ekologisk mjölkproduktion används ekologiskt foder odlat utan kemiska bekämpningsmedel. Både ekologiska och konventionella mjölkkor äter en hel del soja. Konventionella sojaböner är kraftigt besprutade, vilket ger negativa effekter på både miljö och hälsa lokalt vid sojaodlingarna. Ekologiska mjölkgårdar har generellt färre djur per hektar, vilket minskar risken för stor ansamling av växtnäring på en liten yta. I ekologisk djurhållning krävs att minst hälften av fodret odlats på den egna gården eller i närområdet. Detta bidrar till att behålla både växtodling och djurhållning inom samma område, vilket underlättar hushållning med växtnäringen. En stor andel av fodret till de ekologiska korna måste utgöras av gräs, klöver eller annat så kallat grovfoder. Grovfoder är generellt klimatsmart foder. Odling av gräs och klöver bidrar till bördighet och biologisk mångfald. Stora volymer används vilket innebär många hektar mark med ekologisk foderproduktion. Liten merkostnad per liter.
5 Havregryn Vetemjöl	Havregryn: Liten merkostnad tillsammans med stor miljönytta. Vetemjöl: Stora volymer tillsammans med stor miljönytta. Att kemiska bekämpningsmedel inte används på ekologiska spannmålsåkrar bidrar till att mindre bekämpningsmedel sprids i miljön, vilket gynnar biologisk mångfald. Inom ekologisk odling används främst stallgödsel för växtnäringförsörjning. Det innebär att det ändliga växtnäringssämnet fosfor sparas.
6 Morötter Vitkål	Det finns ett fåtal bekämpningsmedel som är tillåtna i ekologisk produktion, och de används främst i odling av frukt och grönsaker. Restriktionerna kring kemiska bekämpningsmedel bidrar till att mindre bekämpningsmedel sprids i miljön, vilket gynnar biologisk mångfald. Inom ekologisk odling används främst stallgödsel för växtnäringförsörjning. Det innebär att det ändliga växtnäringssämnet fosfor sparas. Stor miljönytta tillsammans med liten total merkostnad (då kg-priset ligger lågt i jämförelse med många andra produkter).
7 Pannkaka	Positivt med ekologiska sammansatta livsmedel som driver på utvecklingen av flera råvaror parallellt. Se mjölk, ägg och vetemjöl.



Produkt		Miljöargument
7	Grädde och crème fraiche	Se Mjök Fil och Yoghurt
8	Ägg	<p>I ekologisk äggproduktion används ekologiskt foder – foder odlad utan kemiska bekämpningsmedel. Det gynnar den biologiska mångfalden. Både ekologiska och konventionella värphöns äter mycket importerad soja. Konventionellt odlad soja är kraftigt besprutad, vilket är negativt för både miljön och hälsan lokalt vid sojaodlingarna.</p> <p>I ekologisk äggproduktion ska minst hälften av fodret odlas på den egna gården eller på en närliggande ekologisk gård. Detta bidrar till att behålla växtodling och djurhållning inom samma region, vilket underlättar hushållning med näringsämnen.</p> <p>Stor volym tillsammans med stor miljönytta, i synnerhet när det gäller foderproduktionen. Pådrivningen av ekologisk sojaproduktion är särskilt motiverad.</p>
9	Nötkött	<p>Ekologiska nötköttsgårdar har generellt färre djur per ytenhet än konventionella gårdar, vilket minskar risken för stor ansamling av växtnäring på en begränsad yta och de negativa miljöeffekter som det kan leda till. Vid ekologisk djurhållning ska minst hälften av fodret odlas på den egna gården eller i närområdet. Detta bidrar till att behålla växtodling och djurhållning inom samma region, vilket underlättar hushållning med växtnäringen.</p> <p>I ekologisk nötköttsproduktion används ekologiskt foder, vilket innebär foder odlad utan kemiska bekämpningsmedel. Detta bidrar till att mindre bekämpningsmedel sprids i miljön, vilket gynnar biologisk mångfald.</p> <p>En stor andel av fodret i ekologisk nötköttsproduktion måste utgöras av gräs, klöver eller annat så kallat grovfoder. Grovfoder är generellt ett klimatsmart foder. Odling av gräs och klöver bidrar till ökad bördighet och biologisk mångfald genom inslag av blommande växter.</p> <p>Stor volym tillsammans med stor miljönytta.</p>
10	Pasta	<p>Att kemiska bekämpningsmedel inte används på ekologiska spannmålsåkrar bidrar till att mindre bekämpningsmedel sprids i miljön, vilket gynnar biologisk mångfald.</p> <p>Stora volymer tillsammans med stor miljönytta.</p>
11	Köttbullar/korv	<p>För ekologiska grisar och nötkreatur krävs ekologiskt foder, vilket bl. a innebär foder odlad utan kemiska bekämpningsmedel. Detta bidrar till att mindre bekämpningsmedel sprids i miljön, vilket gynnar biologisk mångfald. Både ekologiska och konventionella grisar äter en hel del importerad soja. Konventionellt odlad soja är kraftigt besprutad, vilket ger negativa effekter på både miljö och hälsa lokalt vid sojaodlingarna.</p> <p>I ekologisk djurhållning krävs att minst hälften av fodret odlas på den egna gården eller på en närliggande ekologisk gård. Detta bidrar till att behålla växtodling och djurhållning inom samma region, vilket underlättar hushållning med näringsämnen.</p> <p>Stor volym tillsammans med stor miljönytta. Positivt med ekologiska sammansatta livsmedel som driver på utvecklingen av flera råvaror parallellt. Pådrivningen av ekologisk soja är särskilt motiverad.</p>
12	Potatis Egen prioritering Leksands kommun	<p>I ekologisk odling får inga kemiska bekämpningsmedel, konstgödsel, antigroningsmedel, eller medel mot att knölarna blir gröna, användas.</p> <p>Det innebär en hel del extra problem som man får brottas med, bla brunröta, bladmögel, mindre skördar, följden kan bli att man får köpa importerad potatis.</p> <p>Vissa näringsmedel får tillsättas t.ex. ekologiskt godkänd Dolomitkalk. Vi köper när kvaliteten är prisvärd.</p>